

RO

RO

RO

COMISIA EUROPEANĂ

Bruxelles, 14.4.2010
COM(2010) 133 final

**COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE CONSILIU, PARLAMENTUL EUROPEAN,
COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL
REGIUNILOR**

Integrarea socială și economică a romilor în Europa

COMUNICAREA COMISIEI CĂTRE CONSILIU, PARLAMENTUL EUROPEAN, COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN ȘI COMITETUL REGIUNILOR

Integrarea socială și economică a romilor în Europa

1. CONTEXT

Uniunii Europene și statelor membre le revine o responsabilitate specială față de romii care trăiesc pe teritoriul tuturor statelor membre, al țărilor candidate și al celor potențial candidate. Carta drepturilor fundamentale stabilește valorile care se află la temelia UE. Aceste valori trebuie puse în practică în vederea îmbunătățirii situației romilor, care reprezintă cea mai numeroasă minoritate etnică din UE.

Incluziunea romilor este, de asemenea, strâns legată de prioritatea privind creșterea inclusivă, din strategia UE 2020 și, cu precădere, de inițiativa principală a acesteia referitoare la o platformă europeană de luptă împotriva sărăciei. Integrarea deplină a romilor va aduce beneficii economice importante societăților noastre, mai ales acelor țări cu o populație în curs de scădere, care nu își pot permite să excludă o parte importantă din potențialul lor de forță de muncă.

Totuși, un număr semnificativ din cele 10-12 milioane de romi din Europa trăiește într-o marginalizare extremă, atât în zonele rurale, cât și în cele urbane, în condiții socioeconomice foarte precare. Discriminarea, excluziunea socială și segregarea cu care se confruntă romii se intensifică reciproc. Ei au acces limitat la educația de înaltă calitate, întâmpină dificultăți în integrarea pe piața muncii și, în consecință, au un nivel scăzut de venit și starea lor de sănătate este precară, ceea ce, la rândul ei, determină o rată ridicată de mortalitate și o speranță de viață mai redusă în raport cu persoanele care nu fac parte din această minoritate. Excluziunea romilor provoacă nu numai o suferință umană importantă, ci generează și costuri directe semnificative pentru bugetele publice și costuri indirecte rezultate din pierderile de productivitate.

Complexitatea și interdependența problemelor necesită răspunsuri durabile care vizează toate aspectele legate de starea de sărăcie a romilor, prin intermediul unei metode integrate. În mod concomitent, trebuie avute în vedere elemente precum nivelul educațional scăzut, barierele de pe piața muncii, segregarea în materie de locuințe și în alte domenii, precum și starea de sănătate precară.

Începând din decembrie 2007, UE a avizat, într-o serie de concluzii ale Consiliului, analiza Comisiei care confirmă că există un cadru solid la nivelul UE de instrumente disponibile legislative, financiare și de coordonare politică pentru a sprijini incluziunea romilor; dar că se pot depune mai multe eforturi pentru a îmbunătăți eficiența acestora¹. Consiliul a declarat că tratarea problematicii legate de incluziunea romilor ține de responsabilitatea comună a statelor membre și a Uniunii Europene, în limita competențelor lor respective și complementare, și a inclus în mod decisiv subiectul privind incluziunea romilor în procesul de elaborare a

¹ Conform comunicării „Nediscriminarea și egalitatea de șanse: un angajament reînnoit” [COM(2008)420].

politicilor la nivelul UE². Cele trei președinții actuale consideră integrarea socială și economică a romilor drept una dintre prioritățile lor³.

Măsurile de combatere a excluziunii romilor trebuie să fie incluse în cadrul mai amplu al politicilor europene în materie de egalitate, incluziune și creștere și să optimizeze utilizarea instrumentelor legislative și financiare care se află totodată la dispoziția societății în ansamblu. Obiectivul general este realizarea unei societăți inclusive și nu a unei noi forme de segregare etnică, orice progres care poate fi atins în domeniul incluziunii romilor reprezentând, de asemenea, un progres în direcția incluziunii tuturor minorităților etnice din UE și invers.

Scopul prezentei comunicări, în perioada premergătoare Celui de-al doilea summit al romilor, este să înfățișeze modul în care Uniunea Europeană, pe baza progreselor înregistrate, își va aduce contribuția la integrarea socială și economică deplină a romilor.

2. PROGRESE ÎNREGISTRATE

Din 2008 s-au înregistrat progrese în statele membre și la nivelul UE, după cum se prezintă în raportul anexat⁴. În 2009, în UE, atenția inițial concentrată asupra analizării problemelor s-a îndreptat către examinarea modului în care ar putea fi îmbunătățită eficiența instrumentelor existente și a modului în care situația romilor ar putea fi abordată mai clar pe parcursul unei serii ample de politici, inclusiv în domeniul ocupării forței de muncă, al incluziunii sociale, al sănătății, educației, locuințelor, tineretului și culturii.

Legislația UE în domeniile nediscriminării, libertății de circulație, protecției datelor și antirasismului a continuat să fie aplicată și dezvoltată. De asemenea, Comisia a monitorizat transpunerea acquis-ului relevant în țările candidate și în cele potențial candidate. Acest demers a fost completat prin includerea unei perspective specifice asupra romilor în activitatea Agenției pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene, a rețelei organismelor specializate în materie de egalitate (EQUINET), în instruirea adresată practicienilor dreptului și în campania de informare „Pentru diversitate. Împotriva discriminării”.

Platforma europeană pentru incluziunea romilor, alcătuită din factori-cheie din acest domeniu din instituțiile UE, din organizațiile internaționale, guvernele statelor membre și societatea civilă, a fost lansată în aprilie 2009 în scopul de a asigura schimbul de bune practici și experiență și de a încuraja cooperarea în rândul participanților. Obiectivul acesteia este de a îmbunătăți coerența și eficiența proceselor politice paralele la nivel național, european și internațional, în vederea creării de sinergie. Principiile comune de bază pentru includerea romilor, elaborate în cadrul activității platformei și inspirate din experiențele inițiativelor de succes de incluziune a romilor, oferă un cadru practic pentru factorii politici publici de la toate nivelurile pentru modalitatea de concepere și de punere în aplicare a unor inițiative reușite⁵.

² Consiliile Europene: documentele 16616/1/07 și 11018/1/08 REV1 ale Consiliului; Consiliul Afaceri Generale: documentul 15976/1/08 REV 1 al Consiliului, Consiliul Ocuparea Forței de Muncă, Politică Socială, Sănătate și Consumatori: documentele 9721/2/09 REV2 și 10394/09 ale Consiliului.

³ Documentul 16771/09 al Consiliului.

⁴ SEC(2010).

⁵ Documentul 10394/09 al Consiliului, anexă.

De exemplu, cel de-al doilea din cele zece principii a fost folosit pentru a justifica propunerea Comisiei din 2009 de modificare a regulamentului privind Fondul european de dezvoltare regională. Scopul este de a crea beneficii pentru comunitățile foarte marginalizate – adresându-se în mod explicit, dar nu exclusiv comunităților de romi – din cele 27 de state membre ale UE, prin cofinanțarea intervențiilor, alături de Fondul Social European, în locuințe noi și renovate din mediul urban și rural, ca parte dintr-o metodă integrată care include acțiuni în domeniul educației, al ocupării forței de muncă, al asistenței sociale și al asistenței medicale.

Majoritatea statelor membre declară că pun mai mult accentul pe coordonarea internă și pe implicarea comunităților de romi. Unele dintre acestea au început să folosească oportunitățile oferite de programarea complexă și de instrumentele combinate de coeziune politică.

Statele membre afirmă că intenționează să integreze aspectele legate de romi în toate politicile și să recurgă la învățarea reciprocă și la evaluările *inter pares* pentru a analiza modalități de îmbunătățire a inițiativelor lor referitoare la combaterea segregării și la accesul la educație, ocuparea forței de muncă și la servicii sociale de bază. Un forum de schimburi de acest fel este Rețeaua europeană pentru incluziune socială și romi, din cadrul fondurilor structurale (EURoma), care își propune să facă schimb de informații și de experiență, de strategii și de metode de abordare și să creeze cunoștințe.

Următorul raport al unui studiu pentru Comisie din 2009 și 2010 privind „Acțiuni de îmbunătățire a impactului politicilor, programelor și proiectelor destinate incluziunii sociale și nediscriminării romilor din UE” va identifica factorii de succes și bunele practici.

Numeroase dintre aceste acțiuni au fost sprijinite prin fondurile structurale ale UE și, cu precădere, prin FSE⁶. Conform concluziilor Consiliului Afaceri Generale din decembrie 2008 și rezoluției din martie 2009 a Parlamentului European, Comisia și-a intensificat eforturile pentru a valorifica întregul potențial al acestor instrumente. În special, Comisia s-a angajat la nivel bilateral alături de guvernele statelor membre pentru a le sprijini în vederea unei mai bune utilizări a fondurilor structurale ale UE pentru incluziunea romilor. În plus, a fost îmbunătățită eficiența Fondului Social European prin intensificarea monitorizării și evaluării proiectelor pentru romi și prin difuzarea în întreaga Europă a acelor măsuri care au fost considerate ca fiind deosebit de eficiente.

Comisia Europeană pune totodată în aplicare un proiect pilot referitor la incluziunea romilor (5 milioane de euro pentru intervalul 2010-2012), inițiat de Parlamentul European și care vizează educația preșcolară, activitățile autonome bazate pe microcredite și sensibilizarea populației, în special în țările cu un număr ridicat de romi. Proiectul pilot va examina, de asemenea, metode de colectare a datelor și de evaluare contrafactuală pentru a analiza impactul intervențiilor în aceste trei domenii.

3. PROVOCĂRI VIITOARE

Analiza anterioară a instrumentelor și politicilor UE⁷ și raportul privind progresul înregistrat în intervalul 2008-2010⁸ confirmă faptul că aceste instrumente și politici sunt, în general,

⁶ Fondul Social European (FSE) și Fondul european de dezvoltare regională (FEDER).

⁷ SEC (2008) 2172.

⁸ SEC (2010)....

adecvate pentru a sprijini incluziunea romilor, chiar și la scară mare. Problema este cum să se asigure realizarea potențialului lor.

În prezent, câțiva factori europeni și internaționali derulează procese politice paralele destinate includerii romilor. Printre acestea se numără politicile UE relevante pentru incluziunea romilor, planul de acțiune al OSCE privind participarea romilor și a Sinti la viața publică și politică (adoptat în 2003 și semnat de 55 de state)⁹, recomandările Consiliului Europei și rezoluțiile Comitetului de Miniștri și ale Adunării parlamentare¹⁰, precum și planurile naționale de acțiune adoptate și puse în aplicare de cele 12 țări participante la „Deceniul de incluziune a romilor 2005-2015”¹¹. Rezultatele acestor acțiuni variază în funcție de baza lor juridică, de instrumente, resurse și de implicarea factorilor interesați. În plus, ele sunt coordonate într-un mod puțin structurat prin intermediul Grupului de contact informal al organizațiilor internaționale de romi, Sinti și nomazi¹².

Printre provocările viitoare se numără următoarele:

- îmbunătățirea cooperării, materializată în ultimii 5-10 ani, între factorii europeni, naționali și internaționali și reprezentanții comunităților de romi, pe baza angajamentului de incluziune a romilor;
- transformarea acestui angajament și a cooperării în schimbări pozitive la nivel local. Acest lucru trebuie să fie completat printr-o mai mare responsabilizare și printr-o capacitate consolidată a administrațiilor locale, a societății civile și a romilor înșiși în vederea inițierii și punerii în aplicare a proiectelor, programelor și politicilor;
- îmbunătățirea eficienței comunicării cu privire la beneficiile incluziunii romilor pentru dezvoltarea economică și socială la nivel local și național¹³. Integrarea socială și economică a romilor este un proces în două sensuri, care necesită o schimbare a mentalității majorității populației, precum și a membrilor comunității romilor și a conducătorilor lor;
- promovarea utilizării integrate a fondurilor UE în vederea abordării provocărilor pluridimensionale ale excluziunii romilor;

⁹ Decizia nr. 3/30 a OSCE, Planul de acțiune privind îmbunătățirea situației romilor și a Sinti în spațiul OSCE (MC.DEC/3/03).

¹⁰ În special: recomandările Comitetului de Miniștri: 2006/10 (accesul la asistență medicală); 2005/4 (condiții de locuit); 2004/14 (circulația și taberele nomazilor); 2001/17 (situația economică și ocuparea forței de muncă); 2000/4 (educația copiilor de romi); 1983/1 (nomazi apatrizi și nomazi a căror naționalitate nu poate fi stabilită); 1975/13 (situația socială a nomazilor).

¹¹ http://www.romadecade.org/decade_action_plans.

¹² Grupul de contact informal (GCI) este organizat în comun de Președinția Consiliului și de Consiliul Europei. El este compus din reprezentanți ai instituțiilor UE, ai organizațiilor internaționale și ai inițiativelor multilaterale (organizațiile ONU, Banca Mondială, OSCE, „Deceniul de incluziune a romilor 2005-2015”), statele membre (reprezentate de președinția anterioară, actuală sau viitoare), precum și din societatea civilă. GCI este un forum pentru informarea reciprocă cu privire la activitățile în curs în sfera de activitate a organizațiilor participante.

¹³ Comisia folosește mesajul-cheie „Romii în Europa: sprijinirea incluziunii în avantajul tuturor” pentru materiale tipărite și audiovizuale specifice.

- elaborarea unor politici clare în materie de combatere a segregării, îndeosebi în ceea ce privește educația și locuințele, sprijinite prin fondurile structurale;
- concentrarea cu precădere asupra celor mai defavorizate microregiuni;
- integrarea aspectelor privind incluziunea romilor în domeniile politice generale – educație, ocuparea forței de muncă, sănătate publică, infrastructură și planificare urbană și dezvoltare economică și teritorială – în loc de tratarea acestora ca o politică distinctă. Bunele practici și modelele reușite de proiecte trebuie să fie mai bine difuzate și transformate într-o componentă integrantă a acțiunii politice.

Prin urmare, Comisia, statele membre și ceilalți factori-cheie trebuie să-și concentreze eforturile pentru a răspunde acestor provocări prin îmbunătățirea eficienței politicilor, atât în ceea ce privește conținutul, cât și procesul.

3.1. Măsuri strategice pentru integrarea eficientă a romilor

3.1.1. Instrumente financiare

Fondurile structurale ale UE, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR) și Instrumentul de asistență pentru preaderare (IPA) reprezintă aproximativ jumătate din bugetul anual al Uniunii Europene și sunt pârgii importante pentru schimbare.

Informațiile referitoare la aceste instrumente arată că, în general, fondurile disponibile sunt suficiente pentru a sprijini politicile și programele promițătoare. Există totuși o serie de obstacole care împiedică unele state membre să utilizeze aceste fonduri pentru acțiunile adresate incluziunii romilor, printre care se numără deficiențe în materie de planificare și de programare, precum și obstacole de natură administrativă. Așa cum demonstrează în prezent exemplele de succes, strategiile integrate pentru romi, care abordează complexitatea problemelor care se află la baza marginalizării comunităților de romi, sunt mult mai eficiente decât proiectele izolate care vizează doar unul sau două aspecte. Obstacolele includ, de asemenea, reticență pe plan local și o lipsă de sensibilizare politică și de capacitate la nivelul administrațiilor locale, precum și în rândul comunităților de romi. Aceste probleme pot fi rezolvate prin măsuri de încurajare sau prin asigurarea sprijinului și a expertizei adecvate, inclusiv prin oferirea de asistență tehnică prin fondurile structurale ale UE. Comisia apreciază inițiativele ONG-urilor în sprijinul dezvoltării de capacitate (de exemplu, inițiativa OSI „Valorificarea optimă a fondurilor UE pentru romi”). În plus, emanciparea romilor și, îndeosebi, participarea la procesul decizional a femeilor rome care acționează ca un liant între familie și societate, s-au dovedit a fi un factor important de succes pentru orice măsură.

Pentru a sprijini statele membre să pună în aplicare politici cu un impact vizibil pe teren, Comisia a lansat, în 2009, o serie de evenimente bilaterale la nivel înalt în statele membre în scopul de a reuni factori politici, responsabili la nivel înalt ai administrațiilor, părți interesate europene și naționale, precum și reprezentanți ai comunităților de romi. Aceste evenimente pregătesc terenul pentru stabilirea de comun acord a unor obiective de îmbunătățire a utilizării fondurilor UE pentru incluziunea romilor, prin fixarea unor puncte de reper specifice și solide.

Comisia încurajează programarea integrată la o scară mai amplă, care combină acțiuni din cadrul câtorva programe operaționale pentru a sprijini intervențiile care adoptă o abordare intersectorială pentru tratarea problemelor aferente comunităților de romi. Comisia apreciază inițiativele statelor membre de condiționare a accesului la finanțarea din fondurile structurale

de existența măsurilor de combatere a segregării și consideră că acest demers respectă pe deplin cerința de evitare a discriminării în procesul de punere în aplicare a fondurilor¹⁴.

În egală măsură, Comisia încurajează statele membre să implice comunitatea romilor în planificarea utilizării fondurilor prin aplicarea practică a principiului parteneriatului, pentru ca romii să contribuie la fiecare etapă a procesului, de la conceperea programului la evaluare, și pentru a sprijini dezvoltarea de capacitate în rândul societății civile a romilor și la nivelul administrațiilor locale. Totodată Comisia recunoaște importanța eforturilor de simplificare a procedurilor de cerere și a acordării mai sistematice de prefinanțare candidaților selecționați.

3.1.2. Metoda integrată și includerea pluridimensională

Deși numeroase comunități de romi au condiții de viață caracterizate de probleme multiple și care se amplifică reciproc, măsurile de rezolvare a acestor probleme sunt prea des deconectate de politicile generale din domeniul educației, ocupării forței de muncă, sănătății publice sau reabilitării urbane. Există încă tendința de a se concentra asupra soluțiilor univoce, cum ar fi promovarea ocupării forței de muncă pentru romi sau reabilitarea așezărilor romilor, puse în aplicare prin proiecte și programe pe termen scurt care nu sunt durabile.

După cum a evidențiat Comitetul Economic și Social European în 2008¹⁵, integrarea aspectelor privind romii în toate politicile naționale și europene relevante reprezintă calea cea mai promițătoare pentru realizarea incluziunii. Un exemplu specific pentru o astfel de metodă¹⁶ este activitatea comună privind inegalitățile în materie de sănătate din cadrul Strategiei pentru protecție socială și incluziune socială și al Strategiei pentru sănătate a UE. În 2009, în contextul Strategiei de la Lisabona, Comisia a pus un accent specific pe romi. Rezultatele obținute la nivel național și răspunsurile politice referitoare la incluziunea romilor pe piața muncii au fost analizate pe baza programelor naționale de reformă din statele membre și au fost incluse în Raportul comun privind ocuparea forței de muncă 2008/2009. Includerea pluridimensională a acestor aspecte nu exclude promovarea metodelor integrate și adaptate care iau în considerare situația specifică a comunităților de romi din statele membre.

Schimbările de experiență tot mai numeroase dintre administrațiile naționale cu privire la programele de succes adresate romilor pot fi extinse prin participarea statelor membre la Rețeaua europeană pentru incluziune socială și romi, din cadrul fondurilor structurale (EURoma). O rețea academică privind studiile legate de romi, sprijinită de Comisie și de Consiliul Europei, va îmbunătăți fundamentele concrete pentru inițiativele privind romii și va crea relații mai solide cu mediul politic.

Cooperarea structurată a statelor membre din cadrul metodelor deschise de coordonare existente este de o importanță capitală pentru domeniile centrale precum educația, ocuparea forței de muncă și incluziunea socială pentru a integra aspectele legate de romi în politicile naționale. Prin facilitarea schimbului de experiență și de bune practici, Comisia poate influența acest proces.

Îmbunătățirea eficienței măsurilor politice

¹⁴ Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului, și anume articolul 16.

¹⁵ Aviz exploratoriu „Integrarea minorităților etnice/romilor”, SOC (263), CESE 1207/2008, alineatul 5.3.

¹⁶ Comunicarea „Solidaritate în domeniul sănătății: reducerea inegalităților în materie de sănătate în UE”, COM(2009)567.

<i>Comisia:</i>

- va continua organizarea de evenimente bilaterale în statele membre și va urmări evoluțiile viitoare. Ea va face un bilanț al rezultatelor acestor vizite până la sfârșitul lui 2013;
- va invita statele membre să acționeze pentru a asigura că intervențiile finanțate prin fondurile structurale promovează egalitatea de șanse și combat segregarea;
- va încuraja statele membre să folosească rețeaua EURoma pentru schimbul de cele mai bune practici;
- va sprijini o rețea privind studiile legate de romi pentru a corela mai bine cercetarea și mediul politic;
- va încuraja statele membre să elaboreze instrumente și metode adecvate de evaluare ca o premisă pentru conceperea de politici de incluziune a romilor, bazate pe elemente concrete, pornind de la experiența dobândită, printre altele, în urma evaluării Proiectului pilot privind incluziunea romilor;
- va consolida cooperarea între FEDER, FSE și FEADR¹⁷, în special la nivel regional și local, în contextul utilizării fondurilor, în scopul de a promova și facilita o metodă integrată în materie de locuințe [în conformitate cu dispozițiile articolului 7 alineatul (2) modificat din regulamentul FEDER] sau în alte domenii;
- va furniza informații și sprijin tehnic statelor membre cu privire la utilizarea eficientă a fondurilor structurale și a Fondului de dezvoltare rurală pentru combaterea excluziunii socioeconomice a romilor;
- va ține cont, atunci când elaborează următoarea generație de fonduri structurale și de programe ale Uniunii Europene, de rezultatele evaluării intervențiilor în favoarea romilor din cadrul fondurilor structurale ale UE, a Proiectului pilot privind incluziunea romilor și a studiului referitor la proiectele, programele și politicile de succes pentru incluziunea romilor;
- va lua în considerare incluziunea romilor atunci când elaborează și pune în aplicare „Platforma europeană de luptă împotriva sărăciei”, inițiativa principală propusă de Comisie ca parte din Strategia UE 2020;
- va invita statele membre să abordeze aspectele legate de romi în rapoartele lor privind punerea în aplicare a politicilor naționale din toate domeniile care sunt relevante pentru incluziunea romilor (cum ar fi educația, ocuparea forței de muncă, protecția și incluziunea socială, sănătatea), în cadrul metodei deschise de coordonare și al Strategiei UE 2020. Comisia va integra în Programul pentru învățare reciprocă 2010-2011 o dimensiune specifică legată de angajarea romilor;
- va revizui politicile și programele sale privind romii, în contextul extinderii, pentru a dezvolta și îmbunătăți în continuare asistența financiară aferentă din cadrul IPA.

¹⁷

Articolul 9 din regulamentul general privind fondurile structurale ale UE.

3.2. Coerența politicilor

Realizarea de schimbări reale se poate baza exclusiv pe o punere în aplicare eficientă a politicilor, iar politicile eficiente necesită o planificare coerentă. Pentru o planificare coerentă este nevoie de implicarea tuturor factorilor interesați relevanți, de sprijin politic și de alocarea resurselor necesare la nivelurile corespunzătoare de luare a deciziilor. Aceste considerații și o analiză a provocărilor viitoare indică necesitatea unei coordonări mai strânse și mai eficiente și a unei concentrări a forțelor.

Platforma europeană pentru incluziunea romilor asigură un forum pentru cooperarea în acest domeniu, iar principiile comune de bază pentru incluziunea romilor, elaborate în cadrul platformei, oferă un cadru comun. Principiile evidențiază faptul că programele și politicile care se adresează romilor nu trebuie să excludă membrii altor grupuri care trăiesc în circumstanțe socioeconomice similare¹⁸. Totodată principiile subliniază necesitatea ca programele și politicile să vizeze integrarea în scopul de a evita separarea intervențiilor specifice pentru romi de inițiativele politice mai generale¹⁹. În sfârșit, principiile pun foarte bine accentul pe creșterea responsabilizării la nivelul autorităților locale, al ONG-urilor și al comunităților de romi.

Integrarea aspectelor privind romii în toate politicile naționale și europene relevante, precum și mobilizarea instrumentelor generale în vederea incluziunii romilor necesită eforturi temeinice și resurse adecvate pentru monitorizarea punerii în aplicare și pentru elaborarea de politici și instrumente viitoare. Organizațiile societății civile, îndeosebi organizațiile de romi, trebuie să fie implicate în acest proces în toate etapele și la toate nivelurile.

Îmbunătățirea eficienței acțiunilor

Comisia:

- va sprijini președințiile succesive ale Consiliului prin îmbunătățirea eficienței platformei. Ea va sprijini fiecare președinție în ceea ce privește organizarea unei reuniuni a platformei;
- va sprijini președințiile în ceea ce privește organizarea viitoarelor summituri ale romilor;
- va aplica principiile comune de bază pentru incluziunea romilor în elaborarea, punerea în aplicare și evaluarea politicilor relevante în acest sens;
- va analiza cele mai eficiente modalități pentru a asigura, în procedurile sale interne, că aspectele referitoare la romi sunt incluse în toate politicile relevante;
- va permite romilor înșiși să contribuie la procesele politice, inclusiv prin cofinanțarea operațiunilor unei rețele europene de reprezentare a romilor.

4. ELABORAREA TIPURILOR DE METODE

UE deține o experiență din ce în ce mai bogată cu privire la intervențiile politice care funcționează și cele care nu funcționează. Totuși, aceste cunoștințe nu sunt încă ușor de

¹⁸ Documentul 10394/09 al Consiliului, anexa, în special principiul comun de bază nr. 2.

¹⁹ Documentul 10394/09 al Consiliului, anexa, în special principiul comun de bază nr. 4.

accesat sau de utilizat de către factorii politici publici. În plus, ele nu sunt disponibile într-o formă care să se adapteze ușor diferitelor situații. Comunitățile de romi din UE-27, precum și din țările candidate și din cele potențial candidate nu sunt grupuri omogene. Caracterul lor eterogen denotă că nu poate exista o strategie unică, ci sunt necesare metode diferențiate care să țină cont de contextul geografic, economic, social, cultural și juridic.

Deși fiecare context este unic, se pot distinge patru tipuri principale:

- comunități de romi care trăiesc în zone (sub)urbane defavorizate și cu o densitate ridicată a populației, eventual în apropierea altor minorități etnice și a membrilor defavorizați ai majorității;
- comunități de romi care trăiesc în zone defavorizate ale orașelor mici/satelor din regiunile rurale și în așezări rurale segregate și izolate de majoritatea orașelor/satelor;
- comunități nomade de romi care au cetățenia unei țări a UE;
- comunități nomade și sedentare de romi care sunt resortisanți ai unor țări terțe, refugiați, apatrizi sau solicitanți de azil.

Unele sau chiar toate aceste tipuri sunt prezente în numeroase state membre (deși numărul comunităților nomade este, în general, relativ mic față de cel al comunităților sedentare). Femeile și copii din diferitele comunități de romi sunt expuși unor riscuri foarte ridicate.

Aspecte socioeconomice fundamentale, cum ar fi accesul la piața muncii și la activități autonome, la educație, locuințe și servicii de asistență medicală de calitate nesegregate, sunt esențiale pentru a asigura incluziunea tuturor romilor (la fel ca în cazul tuturor celorlalți cetățeni). Totuși, alte aspecte precum lipsa documentelor care să ateste dreptul de proprietate asupra terenului sau lipsa documentelor de identitate sunt mai relevante pentru unele tipuri de comunități decât pentru altele.

Intervențiile politice publice trebuie să țină cont, de asemenea, de caracteristicile mediului urban sau rural în care trăiesc comunitățile, precum și de statutul juridic al membrilor lor. De exemplu, îmbunătățirea sistemului de înscriere a copiilor romi în școlile normale (educație și îngrijire pentru preșcolari) ar putea necesita, în unele cazuri, resurse suplimentare pentru școli, iar în alte cazuri, schimbarea procedurilor de admitere, a limitelor zonelor arondate școlilor, asigurarea de mijloace de transport public, eliberarea de documente de identitate pentru părinți sau implicarea mediatorilor interculturali.

Prin urmare, Comisia intenționează să sprijine factorii politici prin elaborarea unui ansamblu de metode. Fiecare metodă, având la bază cele mai bune practici, s-ar ocupa de nevoile principalelor tipuri de comunități de romi și ale subgrupurilor lor foarte vulnerabile și ar propune intervențiile cele mai adecvate și focalizate în materie de politici publice. De asemenea, fiecare metodă ar identifica factorii-cheie și instrumentele juridice și financiare necesare pentru a pune în aplicare o agendă de integrare locală, regională sau națională și ar prezenta posibile inițiative în scopul de a îmbunătăți accesul romilor la educație, locuri de muncă, asistență medicală și locuințe. La aceasta s-ar adăuga o listă de inițiative de combatere a discriminării, de integrare a principiului egalității între femei și bărbați și de protejare a subgrupurilor foarte vulnerabile. Se vor formula orientări cu privire la modul de monitorizare a punerii în aplicare și la modul de comunicare a progresului înregistrat de diversele categorii de factori interesați.

Aplicarea acestor metode nu va fi obligatorie, însă statele membre vor fi încurajate să țină cont de cel puțin una dintre ele atunci când își structurează politicile de incluziune a romilor. Comisia va analiza alături de statele membre modalitatea de integrare a punerii în aplicare și a monitorizării acestor metode în metodele deschise de coordonare existente și în aplicarea Platformei europene de combatere a sărăciei, precum și modalitatea de sprijinire a acestora prin instrumentele financiare ale UE.

Comisia va elabora aceste metode cu ajutorul experților interni și externi și cu cel al forurilor relevante, și anume Platforma europeană pentru incluziunea romilor.

5. CONCLUZIE

Uniunea Europeană trebuie să valorifice mobilizarea temeinică de la nivelul instituțiilor UE, al statelor membre, al organizațiilor internaționale și al societății civile în sprijinul îmbunătățirii integrării sociale și economice a romilor.

O mai bună cooperare între factorii naționali, europeni și internaționali poate îmbunătăți eficiența ansamblului de instrumente disponibile pentru realizarea incluziunii comunităților de romi. Platforma europeană pentru incluziunea romilor și principiile comune de bază asigură o bază solidă pentru întărirea cooperării.

Conform acestor principii, aspectele referitoare la romi ar trebui introduse sistematic în toate politicile europene și naționale relevante. Ar trebui să se elimine politicile care mențin sau promovează segregarea comunităților de romi sau furnizarea de locuințe, educație sau alte servicii segregate pentru romi. Acest demers nu împiedică însă stabilirea unor măsuri focalizate sau pozitive, după cum autorizează legislația UE relevantă.

Pe termen mediu (2010-2012), sarcina specifică a Comisiei este să valorifice experiența dobândită din evaluarea impactului instrumentelor și politicilor naționale și europene. Pe lângă angajamentele menționate anterior, Comisia va realiza aceasta, în primul rând, prin elaborarea unei serii de metode de integrare socială și economică a romilor și, în al doilea rând, asigurându-se că pregătirea atât a măsurilor de punere în aplicare a Strategiei UE 2020, cât și a programelor din noua perioadă de finanțare oferă soluții specifice la problemele diferitelor tipuri de comunități de romi.